

Fyrtiofjärde sessionen (1992)

Allmän kommentar nr 21: Artikel 10 (human behandling av frihetsberövade)

1. Denna allmänna kommentar ersätter den allmänna kommentaren nr 9 (sextonde sessionen, 1982) genom att begrunda och vidareutveckla den.
2. Artikel 10, punkt 1, i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter gäller för alla frihetsberövande personer som enligt lag och statens myndighet kvarhålls i fängelser, sjukhus – särskilt psykiatriska sjukhus –, interneringsläger eller kriminalvårdsanstalter eller liknande. Konventionsstaterna ska garantera att principen i denna artikel respekteras i alla institutioner och anstalter där människor kvarhålls inom staternas jurisdiktion.
3. Artikel 10, punkt 1, ålägger konventionsstaterna en positiv skyldighet för personer som är särskilt utsatta på grund av sin ställning som frihetsberövade och kompletterar förbudet mot tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av dem enligt artikel 7 i konventionen. Frihetsberövade personer får varken utsättas för behandling som står i strid med artikel 7, inklusive medicinska eller vetenskapliga experiment, eller utsättas för några umbäranden eller begränsningar förutom dem som följer av frihetsberövandet; respekten för dessa personers värdighet måste garanteras enligt samma villkor som för fria människor. Frihetsberövade personer åtnjuter alla rättigheter som anges i konventionen, förutom de begränsningar som är oundvikliga i en sluten miljö.
4. Att behandla frihetsberövade personer med mänskligheten och med respekt för deras värdighet är en grundläggande och allmänt vedertagen regel. Följaktligen kan tillämpningen av denna regel, som ett minimikrav, inte bero på tillgängliga materiella resurser i konventionsstaten. Denna regel måste tillämpas utan åtskillnad av något slag såsom ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationell eller social härkomst, förmögenhet, börd eller annan status.
5. Konventionsstaterna uppmanas att i sina rapporter ange i vilken utsträckning de tillämpar de relevanta FN-normerna för behandling av fångar: regler om minimistandarder för behandlingen av fångar (1957), principalsamlingen för skydd av personer som arresterats eller fängslats (1988), uppförandekod för tjänstemän inom brottsbekämpande myndigheter (1978) och principer om medicinsk etik för hälso- och sjukvårdspersonal, särskilt läkare, för skydd av fångar och häktade mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller straff (1982).
6. Kommittén påminner om att rapporter ska innehålla detaljerad information om nationell lagstiftning och administrativa bestämmelser som är relevanta för rättigheten i artikel 10, punkt 1. Kommittén anser också att det är nödvändigt att i rapporterna specificera vilka konkreta åtgärder som har vidtagits av de behöriga myndigheterna att övervaka den effektiva tillämpningen av regler om behandling av frihetsberövade personer. Konventionsstaterna ska i sina rapporter inkludera information om systemet för övervakning kriminalvårdsinrättningar, de specifika åtgärderna för att förhindra tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling och hur en opartisk övervakning säkerställs.
7. Dessutom påminner kommittén om att rapporterna ska ange om olika gällande bestämmelserna utgör en integrerad del av undervisningen och utbildningen av den personal som

har bestämmanderätt över frihetsberövade personer och om de följs strikt av denna personal i tjänsteutövandet. Det skulle också vara lämpligt att specificera om gripna eller frihetsberövade personer har tillgång till sådan information och har effektiva rättsliga medel som gör det möjligt för dem att säkerställa att dessa bestämmelser följs, att överklaga om bestämmelserna ignoreras och få lämplig ersättning vid en kränkning.

8. Kommittén påminner om att principerna som anges i artikel 10, punkt 1, utgör grunden för mer specifika skyldigheter för konventionsstaterna med avseende på straffrätt, som anges i artikel 10, punkt 2 och 3.

9. Artikel 10, punkt 2 (a), föreskriver åtskillnad mellan åtalade och dömda personer, förutom under exceptionella omständigheter. En sådan åtskillnad krävs för att understryka deras ställning som icke-dömda personer som samtidigt åtnjuter rätten att betraktas som oskyldiga i enlighet med artikel 14, punkt 2. Rapporterna från konventionsstaterna ska ange hur åtskillnaden mellan åtalade och dömda personer sker och förklara hur behandlingen av anklagade person skiljer sig från den av dömda personer.

10. Vad gäller artikel 10, punkt 3, som rör dömda personer, önskar kommittén ha detaljerad information om funktionen hos konventionsstatens kriminalvårdssystem. Inget kriminalvårdssystem ska endast vara vedergällande; det ska främst sträva efter fångens förbättring och sociala återanpassning. Konventionsstaterna uppmanas att specificera om de har ett system för stöd efter frigivning och ge information om dess framgång.

11. I ett flertal fall innehåller informationen från konventionsstaten ingen specifik hänvisning till vare sig lagar eller administrativa bestämmelser eller till praktiska åtgärder för att säkerställa omskolning av dömda personer. Kommittén efterfrågar specifik information om vidtagna åtgärder för att tillhandahålla undervisning, utbildning och omskolning, yrkesvägledning och -utbildning och också om arbetsprogram för fångar både inom och utanför kriminalvårdsanläggningen.

12. För att avgöra om den princip som anges i artikel 10, punkt 3, respekteras helt, begär kommittén även information om särskilda åtgärder som vidtas under frihetsberövandet; till exempel hur dömda personer behandlas individuellt och hur de kategoriseras, det disciplinära systemet, isoleringsceller och högsäkerhetsfängelser och de förhållanden under vilka kontakt garanteras med omvärlden (familj, advokat, sociala och medicinska tjänster, icke-statliga organisationer).

13. Dessutom konstaterar kommittén att det i rapporterna från vissa konventionsstater inte finns någon information om behandlingen av åtalade och dömda unga lagöverträdare. Artikel 10, punkt 2 (b), föreskriver att unga lagöverträdare ska hållas åtskilda från vuxna personer. Informationen som ges i rapporten visar att vissa konventionsstater inte ägnar tillräcklig uppmärksamhet åt det faktum att detta är en obligatorisk bestämmelse i konventionen. Texten föreskriver också att fall som rör unga lagöverträdare ska avgöras så skyndsamt som möjligt. Rapporterna ska specificera de åtgärder som vidtagits av konventionsstaterna för att verkställa denna bestämmelse. Slutligen, enligt artikel 10, punkt 3, ska unga lagöverträdare hållas åtskilda från vuxna och ges en behandling som är anpassad efter deras ålder och rättsliga ställning vad gäller förhållandena för frihetsberövandet, såsom kortare arbetstid och kontakt med släktingar, med syfte att främja deras förbättring och återanpassning. Artikel 10 anger inte några gränser för unga lagöverträdares ålder. Även om detta bestäms av varje konventionsstat mot bakgrund av relevanta

sociala, kulturella och andra förhållanden, anser kommittén att artikel 6, punkt 5, föreslår att alla personer under 18 år bör behandlas som unga lagöverträdare, åtminstone i frågor som rör straffrätt. Staterna ska ge relevant information om åldersgrupper för personer som behandlas som unga lagöverträdare. I detta avseende uppmanas konventionsstaterna att ange om de tillämpar FN:s minimistandardregler för rättskipning rörande ungdomsbrottslighet, kända som Pekingreglerna (1987).